СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 202. Джерзі Сіти, Н. Дж., пятниця, 30-го серпня, 1935. — VOL. XLIII. No. 202. Jersey City, N. J., Friday, August 30, 1935. THREE CENTS

УРЯД БЕЗ ФОНДІВ НА СУСПІЛЬНУ ПРОГРАМУ ЧЕРЕЗ ОБСТРУКЦІЮ ЛОНГА

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт дав до зрозуміння представникам преси, що федеральний уряд буде примушений здержати виконування своєї суспільної програми, бо не має на це фондів через брак відповідних ухвал внаслідок обструкції сенатора Лонга.

Через цю обструкцію, каже президент, суспільна програма буде вижидати зібрання нової сесії конгресу в січні 1936-го року.

Брак фондів підкопує головно програму пенсій для старих людей та допомогу для вдів і дітей-калік.

ПЛЯНУЮТЬ УНЕМОЖЛИВИТИ ОБСТРУКЦІЮ В СЕНАТІ.

ВАШИНҐТОН. — Демократичні провідники в сенаті, обурені на обструкційні промови сенатора Лонга, через котрі уряд не може тепер виконувати своєї програми суспільної допомоги, вироблають тепер новий реґулямін для дебат у сенаті та хотять ним унеможливити такі обструкції набудуче.

Робінсон, провідник демократів у сенаті, каже, що такого реґуляміну треба, бо, мовляв, край обурений на поступок Лонга. Одначе інші сенатори не годяться з Робинсоном, а сенатор Бора заявляє, що такий реґулямін своїм обмеженням свободі дискусії принесе більше лиха, ніж добра.

ПРОБУЮТЬ ОРҐАНІЗУВАТИ НОВУ ДЕМОКРАТИЧНУ ПАРТІЮ.

НЮ ЙОРК. — Ґрупа консервативних демократів, невдоволених із занадто, на їх погляд, радикальної діяльности президента Рузвелта, збирається зорганізувати нову опозиційну демократичну партію.

Головними інспіраторами цього руху є адвокат Бейнбридж Колбі, що був за президента Вилсона секретарем стейту, та Вилієм Рендолф Герст, відомий власник багатьох газет. Герст робить тепер заходи, щоби приєднати до нової партії Алфреда Смита, відомого демократичного політика, що колись навіть був кандидатом партії на уряд президента Злучених Держав. З ним Герст свого часу зірвав був, але тепер хоче його приєднати на становище лідера партії.

МАСИ ЛЮДЕЙ ДОБИВАЮТЬСЯ ДОПОМОГОВОЇ РОБОТИ.

НЮ ЙОРК. — Як каже ґенерал Джансон, „адміністрація поступу праці" дала за три дні роботу 13,000 аплікантів.

Зголосилися тут по роботу коло 20,000 осіб.

ВИПЛАЧУЮТЬ ВЕЛИКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА СМЕРТЬ ВИЛА РОДЖЕРСА.

ЛОН АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Представники лондонської асекураційної компанії Лойда виплатили родині відомого американського гумориста Вила Роджерса обезпечення в сумі півтретя міліона долярів.

Маєток Вила Роджерса без цього обезпечення виносить іще півтретя міліона долярів. Є в тому ще одна асекурація на 800,000 долярів.

Згідно з тестаментом маєток переходить на жінку.

БАНДИТИ, ЧИ ПОЛІТИКИ?

МЕКСИКО. — Минулого тижня вбито посадника містечка Коютля, в стейті Вера Круз. У вівторок на місто напала банда узброєних людей та вбила секретаря міського уряду й 11 інших осіб.

Повідомлений про це федеральний уряд не знає, кому приписати злочин: бандитам, чи політичним месникам.

ПРИГОДА РОДИНИ В ДОЛИНІ СМЕРТИ.

РЕД МАВНТИН (Каліфорнія). — Родина Бекертів, зложена з Джана Бекерта, його батька, жінки й 12-літньої та 22-літньої дочки, переїжджала в пятницю минулого тижня через страшну Долину Смерти. По дорозі їм зіпсувся автомобіль і Джан Бекерт, його батько та старша дочка вибралися назад до людських осель, віддалених 45 миль, щоб дістати поміч. Матір і молодша дочка ждали, поки спека й спрага не заставили їх шукати води й поживи. По довгім блуканню вони зайшли до Індіен Спринґз, де знайшли воду.

Не найшовши їх коло авта, муж і батько візвали шерифа на допомогу. Цей та військові літаки віднайшли матір і дочку та вратували їх від голодової смерти.

ПОСТРІЛЕНИЙ ПІДЧАС БІЙКИ НА ТЛІ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Між страйкуючими висилковими робітниками дамських кравецьких підприємств та страйколомами прийшло в середу до кількох поважних бійок. Підчас одної з них 17-літній післанець телеґрафічної компанії, Чарлз Робинсон, що приглядався бійці, дістав легку пострілову рану. За стрілянину поліція арештувала страйкового симпатика, 41-літнього Мурина, Джана Вилиємса.

ПІД РУМУНСЬКИМ ПОСТОЛОМ.

В останнім часі дається завважити на Буковині намагання Поляків впхати свої руки в українське життя. Недавно приїхав до Черновець редактор „Польсько-українського бюлетеню", В. Бончковський, та відвідував українські редакції, виявляючи зацікавлення українським життям. А в тім самім часі польська влада поставила до Румунів домагання закрити „Самостійну Думку" та „Самостійність" за протипольські статті.

Румунська цензура сконфіскувала недавно вінієту „Самостійности".

В Чернівцях почала виходити „Хліборобська Правда", видавана хліборобом-цараністом Кракалією, що в першу чергу нападає на українських націоналістів на Буковині та на інших наших землях. Робота Кракалії на Буковині нагадує роботу відомого Фенцика на Закарпатті, з подібністю фінансових джерел включно.

„РЕКОНСТРУКЦІЯ СТОЛИЦІ УКРАЇНИ".

Під таким заголовком подають московські „Ізвєстія" (з 17 липня):

16 липня на поширеному засіданні міськради з участю інженерів, архітектів і робітників комунального господарства обмірковувався плян реконструкції Киева. На засіданні „стрінутий оваціями" (!) виступив „добродій" українського народу — Постишев. Він вказав на необхідність виконання 3-х річного пляну перебудови Киева. В плян входить: поглиблення Дніпра, спорудження ґранітних набережних, збудовання урядової площі, монумента в память звільнення Киева від польської окупації, постановка третьої черги електричної стації, поширення трамваєвої сітки, пуск тролейбуса, реконструкція залізничних двірців, будівля водотягів, нової шкільної вітки" і т. д. і т. д.

Як завжди буває в большевиків... пляни ґрандіозні! А покищо Постишев „звільняє" Київ від „зайвих" споруджень і будівель, що мають для України історично-національне значіння і ніби перешкоджають „новому, диктованому з Москви „соціялістичному будівництву".

ПАЛЕЦЬ НОГИ ЗАСТУПИВ ПАЛЕЦЬ РУКИ.

Пересадження першого пальця з ноги на місце першого пальця в руці, страченого у випадку, продемонстрував професор М. І. Куслік з травматольоґічного інституту Бредіна на мітінґу ленінґрадських лікарів-хірурґів. Пацієнт може тепер зґинати свій палець, який був перше пальцем його ноги. Професор Куслік уживає того самого способу при пересадженні пальця, що його вживав проф. Бредін. Цього способу вжито з добрим успіхом уже в трох випадках.

КОМУНІСТИЧНА МОРАЛЬ.

В більшому промисловому осередку Донбасу, Сороківо, керівники шахт видали наказ про те, щоб мужчини й жінки, що працюють на виробництві, купалися в спільних лазнях... В мотивах свого наказу керівники подають, що „сором — це дрібнобуржуазний забобон"...

ЕПИСКОП СТОЙКА ПОПИСУЄТЬСЯ.

В часі католицького зїзду в Празі що на нього приїхали з Закарпаття коло 2,000 наших селян і молоді, трапився такий інцидент: українські робітники з Закарпаття, що жиють у Празі своє тов. „Просвіту", вийшли на двірець із синьо-жовтим прапором, щоб привитати своїх земляків, що приїхали на зїзд. Це не подобалося мадярським священикам, що домагалися від еп. Стойки усунути цей прапор, а до того ще й прикликали чеську поліцію. Хоч чеська поліція відмовилася усунути прапор, то сам еп. Стойка кинувся з тростиною та вирвав робітникам з рук їх просвітянський прапор... — („Укр. Слово").

ПЕВНИЙ У СЛАВЕКА.

У польського премієра Славека складали чергову заяву льояльности Певний, Скрипник і Маслов та заявили участь у виборах Вол. Укр. Обєднання. Говорили вони й про пацифікацію Волині; як подає польська преса: „В справі останніх подій терору, звернених проти державних функціонерів і проти визначніших представників українського населення (!!!) Волині, а довершуваних людьми, що прибувають на Волинь відкиндє (?!) — делеґація заявила, що, вважаючи виконавців шкідниками не тільки з точки погляду інтересів держави, але і щодо української справи в Польщі, з тим явищем буде боротись, і що жертви, в тій боротьбі вже принесені, не захитають становища українського населення (пощо говорити населення, яке якраз з такими Певними бореться!) на Волині".

ОСЛАВЛЮЮТЬ НОВОГО БАНДИТА.

В часі визвольної боротьби на Україні оперував в контакті з большевицькими окупантами відомий бандит-москаль Тевельов. Тепер „український" уряд в особах Постишева й Косьора плянують збудувати для цього Тевельова памятник у Харкові, на площі його імени. Проект памятника виробив скульптор Страхов. Має це бути монумент величиною 9 метрів на марморному педесталі.

„Українізується" Україна!... Історичні її памятники „український уряд" послідовно руйнує під виглядом „плянового будівництва", а на їх місці здвигає памятники московської окупаційної бандитерії...

ЗА ДИТЯЧИЙ ЧАСОПИС СУД.

В сяніцькому суді відбулася розправа проти о. Мих. Гайдука, сотрудника в Коростенку, а раніше в Полонній; його покарало сяніцьке староство гривною за випозичування дітям часопису „Дзвіночок". Крім того о. д-р Масцюх перевіс його за кару з Полонної. Тому, що часопис леґальний, суд увільнив обвинуваченого.

ВИСТАВА 90 ТИСЯЧ ТРОЯНД.

Цими днями відбулося в Празі відкриття вистави троянд. Вистава замітна тим, що є на ній 90 тисяч корчів рижних троянд. Крім троянд чехословацьких огородників виставили теж дуже багато троянд заграничних огородників. За границі привезено троянди на виставу літаками.

ПРОЦЕС У СПРАВІ КАТАСТРОФИ НА БИСТРИЦІ.

В Станиславові відбувся процес у справі минулорічної катастрофи мосту на Бистриці проти Поляків: інж. Вейка та інж. Мікуле. Процес цей цікавий тим, що інж. Мікуле боронився, що катастрофа наступила через саботаж Українців, бо тогож дня мав переїхати автом через той міст мін. Перацький. Саботажу не виключав і другий обвинувачений. Оглядини мосту ствердили насильне зломання одного вязання. Обох обвинувачених звільнили.

СВОГО СУПЕРНИКА КИНУВ РЕКІНАМ.

Перед австралійським судом стане небаром Джан Ферґусон, обвинувачений за вбивство. Історія цього злочину така: Джан Ферґусон і Джек Олівер були собі взаїмно великими ворогами, бо любилися в одній і тій самій дівчині. Так трапилося, що оба плили раз тим самим кораблем, а коли корабель затопився, оба опинилися в тому самому ратунковому човні. Десять днів плили разом по морі, що окружає Австралію, і десять днів нападали на себе. Врешті Олівер був уже вичерпаний фізично і не міг боронитися. З того скористав Ферґусон і кинув Олівера до моря. По кількох хвилинах Ферґусон побачив, як його суперника схопили і пожерли три рекіни.

ЗНУЩАННЯ НАД ЖІНКАМИ.

Ударниця колгоспу в білопільському районі, харківської области, Гаврюшенкова, подала прохання до правління колгоспу про звільнення її з праць, зогляду на вагітність. Та замісць відпустки, члени правління змушували її виконувати найтяжші праці, непосильні навіть для мужчин. Наслідок був той, що Гаврюшенкова важко захворіла. Слід підкреслити, що такі випадки знущання над вагітними жінками в колгоспах і фабриках трапляються дуже часто й це змусило недавний жіночий зїзд обговорити це питання як окрему точку нарад зїзду.

ВТЕЧА СИБІРСЬКОГО ОЛЕНЯ З ЗООПАРКУ.

Цими днями втік з московського зоольоґічного парку сибірський олень. Вперед перебіг він парк, а потім став бігти з усеї сили по Тверській вулиці. На Ґрузинській вулиці товпа прохожих кинулася ловити цього оленя. Під крики та свисти людей олень мчався з неймовірною скорістю. Коли вкінці загородили йому дорогу, з усіх сил вбіг він в отворені двері стрижія — і врізався рогами у висяче на стіні велике зеркало. З бренькотом посипалося розбите скло, а настрашені клієнти сховалися під столи. В дверях збіглося багато людей. Оленя зловили і відвели знову до зоопарку.

ЗДИРАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ.

Поліція в Косові поставила домагання до наших установ заміни українських вивісок двомовними та ще й з польським написом згори. Коли цього домагання не сповнено, поліція насильно познимала вивіски.

НОВИЙ НАСТУП МОСКАЛІВ НА УКРАЇНЦІВ

ПАРИЖ. — Офінор подає: Російська закордонна преса розпочала наново нову кампанію проти Українців. Перед ведуть париські „Последние Новости". До цеї протиукраїнської акції заанґажували вони спеціяльних співробітників, а то Кароля Шиманського (Степан) та В. Панейка. В числі з 11. серпня той останній знову помістив велику статтю, в якій знову доводить, що український рух у Галичині не має жадних корінів у народі та був штучно викликаний Поляками. Він твердить далі, що на Великій Україні не було аж до самої революції ніякого сепаратизму, а лише малоруско-український патріотизм. Редакція використує ті статті, не беручи хитро-мудро за них ніякої відповідальности.

ІТАЛІЯ ВЖИВАЄ МИРНИХ СЛІВ У ПРИГОТУВАННЮ ДО ВІЙНИ.

РИМ. — У Больцано, в північній Італії де відбуваються великі маневри італійської армії, радив міністеріяльний кабінет під проводом Мусолінія над тактикою перед недалеким зібранням Ліґи Націй. Оголошено звіт, а в ньому сказано, що Італія не загрожує ніяким інтересам Англії своїм походом на Етіопію; що кольоніяльна політика не повинна мати впливу на положення в Европі; що Етіопія є назадницькою державою; що Італія мусить до найкрайнішої можливости боронити своїх життєвих інтересів; що якінебудь кари („санкції") Ліґи Націй супроти Італії можуть викликати поважні ускладнення. Водночас камінет видав цілу низку рішень, як змобілізувати італійський капітал для служби нації в часі війни.

ПАПА ПРОТИ ЗАБОРЧОЇ ВІЙНИ.

РИМ. — Папа Пій XI. приняв на авдієнції в Кастель Гандольфо 1,200 католицьких сестер милосердя. До них сказав він, що противиться заборчій війні, а навіть не кожну оборонну війну вважає за справедливу. Конечність поширення нації для прожитку населення не мусить бути получена з війною.

ФРАНЦУСЬКИЙ КАБІНЕТ НАДІЄТЬСЯ ВТРИМАТИ МИР В ЕВРОПІ.

ПАРИЖ. — Французький кабінет мав засідання, щоби приготовитися до нарад Ліґи Націй на день 4. вересня. Рішено вислати до Женеви делеґацію, складену із впливових політиків, головно бувших премієрів і міністрів. Кажуть, що кабінет змагає до втримання миру в Европі на випадок війни в Африці.

СКАНДИНАВСЬКІ МІНІСТРИ АҐІТУЮТЬ ЗА МИР.

ОСЛЬО. — Міністри закордонних справ Данії, Швеції, Норвеґії й Финляндії нараджувалися тут над становищем їх країв у Лізі Націй. Одноголосно приняли рішення, що війна в Африці небажана. Вони проголосили зазив на мир. Говорять, що скандинавські міністри радили також над проєктом Польщі про потребу польсько-німецько-фінського союзу.

АНҐЛІЯ НЕ РИЗИКУЄ, А ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Британські горожани в Етіопії дістали від консулів наказ покинути етіопську державу продовж 5 днів. Говорять, що старші члени британійської Військової Ради дістали приказ перебувати в околиці Лондону, щоб можна їх кожної хвилини покликати.

ФІНЛЯНДІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Безупинні поголоски кажуть, що Німеччина й Росія роблять якісь приготування на Балтійському морю. З огляду на це буджетова комісія фінського парляменту вставила в буджет на 1936. рік позицію 210 міліонів марок на надзвичайні збросння в додатку до звичайних воєнних видатків у висоті 546 міліонів. Нові збросння мали би бути переведені впродовж 6 літ коштом одного міліярда й 673 міліонів.

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЛИТВІ.

КАВНАС. — У часі боїв між селянами й поліцією згинув один поліцай і два селяни. Селяни уставилися по обох боках дороги, що веде до Кавнаса, щоб недопустити харчів до столиці і вимогти підвишку на свої продукти. З того прийшло до заворушень, у яких, крім убитих було ще 12 покалічених.

НОВІ СПРАВКИ ПОЛЕТИ КУЙБИ.

ПАРИЖ. — З відомостей, які подає Офінор, виходить, що сумновісна Полета Куйба, котра намагалася втягнути австрійського архикнязя Вільгельма (Василя Вишиваного) в ріжні обманства і злучити їх з пропаґандою за українську державність, стане знову перед судом. Слідчий суддя Порман винайшов, що Куйба має за собою кримінальне минуле. Це кидає цілком інше світло на її останні шахрайства і тому готова відбутися нова розправа за ті шахрайства, які вона поповнила нібито з ідейних мотивів, щоб допомогти визвольній українській акції. При тій нагоді буде можна вже точніше ствердити, хто це замішаний у ту аферу і хто це намагається компромітувати українську справу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинюке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.0
На пів року	$3.25	Six months	$3.2
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.0
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адресу платиться 10 центів

Тел. „Свободи" BErgen 4-0237 — Тел У Н Союза BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕСЛУШНІ НАРІКАННЯ

У. Н. Союз є на те, щоби помагав своїм членам у нещастю. Всі ми це добре знаємо й розуміємо. Як і знаємо те, що головні урядники нашої орґанізації мають рішати, коли, в якім випадку і яку треба призначити запомогу. Та одного не хочемо тут дуже часто розуміти: що головні урядники не є власниками майна У. Н. Союза і не можуть ним по своїй волі розпоряджати. Їх тільки вибрано нашим членством на те, щоби пильнували цього майна і ним господарили в такий спосіб, щоб воно збільшалося, та щоби була і надалі вдержана сильна фінансова підстава нашої орґанізації. Річ ясна, що урядники управнені видавати Союзовий гріш між іншим і на запомоги хоруючим членам. Але в тім випадку статут У. Н. Союза виразно означує, коли можна дати запомогу. Про те теж наші члени знають, а принаймні обовязані знати. Крім того про це писано й вияснювано в пресі, на орґанізаційних нарадах, в орґанізаційнім листуванню, у відповідях членам і відділовим урядникам і т. п. Та бачимо, що все те не помагає. Бо далі одержуємо листи від членів, повні жалю і нарікань на головних урядників і орґанізацію, що не дають запомог, яких домагаються навіть у таких випадках, де лікар стверджує, що людина була хора місяць-два.

Ми розуміємо добре теперішнє незавидне положення величезної більшости членів нашої орґанізації. Тому саме головний уряд кождого місяця не тільки що вичерпує ввесь фонд, зложений на запомоги, але витягає по кількасот долярів з готівки, нагромадженої в попередніх літах на ту ціль. Тим чином старається підпомагати членів, де тільки це можливе. Бувало, як конвенція У. Н. Союза ухвалила виплатити запомог на суму $2,000, то це вважалося великою подією. А тепер таку суму виплачує У. Н. Союз кождого місяця. І цілком певно, що головні урядники виплатилиб іще й вдесятеро більшу суму, якби це було можливе. Адже головні урядники не виплачують цього зі своєї кишені. Особисто їх така виплата не болить. Навпаки, вони булиб раді, якби могли виплачувати далеко більше. Але співчуття з членами в нещастю і нужді це одне, а інша справа: пильнування орґанізації, її статута й ухвал членів. Колиж члени хочуть мати в орґанізації ще дальші полекші, то мусять це самі собі ухвалити і знайти жерело, звідки брати фонди на такі додаткові виплати. Бо треба ствердити, що наше в теперішній кризі зрозуміле потурання в признаванню запомог відбивається недобре на висоті запомог дійсним калікам, для яких саме існують запомоги. І це змушуватиме головний уряд відмовляти рішучо тим членам, яких хвороба не є такою важкою і довгою, щоб можна примінити її хоч приблизно до тих вимог, які ставить статут У. Н. Союза.

ПОЛЬСЬКА ДИСКУСІЯ НА ТЕМУ АСИМІЛЯЦІЇ УКРАЇНЦІВ

В польській пресі в краю ведеться тепер знову широка дискусія на тему українсько-польських відносин. З неї наведемо голос консервативного польського часопису „Час", у якім (ч. 160) польський публіцист Мечислав Прушинський полемізує з „Ілюстрованим Курієром Цозенним". Той останній пише, що це Українці винуваті, що в Галичині нема спокою і порядку. Він твердить, що треба Українців усіми засобами винародовити. Таких метод, пише ця ґазета, придержуються всі держави в Европі й Польща не може бути винятком. І тому треба застосувати супроти Українців політику цілковитого їх винародовлення, як одиноко правильну.

„Час" застановляється над тим, чи така польська політика супроти Українців є доцільна з боку інтересів Польщі. І розбирає цю справу ось так:

Асиміляція банкротує.

Отже ми виходимо з заложення, що політика примусової асиміляції не веде до мети. Бо історичний досвід навчає, що всякі спроби проводити національну асиміляцію шляхом вмішування держави кінчилися від 19-го віку постійно провалом, а часто навіть приносили консолідацію даного народу. А завжди спричинювали його вороже відношення до держави. Найкращим приміром тут є вислід німецької політики у відношенню до польської меншини. Німецьке цісарство в повні своїх сил, в добі Бісмарка, отже в часі апоґею, що його рідко яка держава осягнула, звернуло нечуване грошеве, орґанізаційне й інтелектуальне зусилля в напрямі ліквідації польської меншини. Висліди цього зусилля були такі ефемеричні, що вистарчило кілька літ польського володіння, щоб зовсім затерти його сліди в Познанщині. Шлеськ є відай ще сильніший доказ безуспішности політики винародовлення. Зовсім такий самий був вислід політики національного гнету Анґлії в Ірляндії. Політика національної асиміляції довела врешті до такого кипіння, що вкінці Велика Британія, наймогутніша імперія світа мусіла признати Ірляндії майже повну самостійність, а Еспанія Катальонії далекосяглу автономію. Таксамо асиміляційна політика Мадярщини у відношнню до Семигороду й Словаччини скінчилася найповнішим провалом. Для нас найбільш переконливим приміром недоцільности політики винародовлення залишиться надовго ще великанське, а безуспішне зусилля Росії в добі окупації на території Польщі. Оці наведені історичні приміри й цілий ряд інших, дозволяють нам заявити: політика винародовлення не веде до цілили, залишається безуспішною.

Одинокий вислід — постійні заворушення.

Політика винародовлення не осягає наміреної цили, тільки викликує цілий ряд відемних наслідків. Це задразнення, розярення меншинної справи на даній території. Національні меншини не винародовимо, а настане в неї розгарячення, що зростає незвичайно скоро. А потім дорога є завжди одна й та сама: розгарячення національної меншини веде її найактивніші чинники до контракції, що знову стрічаються з реакцією державної адміністрації. Вперед є маніфестації з одної сторони, а переслідування адміністрації з другої; потім ідуть арештування й атентати; вкінці саботаж цілого громадянства й пацифікація краю. І так кипіння зростає автоматично прямо-пропорціонально до зручности адміністрації, — низького рівня культури меншини й засягу впливових націоналістів більшости.

В чиїм інтересі лежить порозуміння?

А тепер, роздумуючи дальше льоґічно, мусимо собі здати справу, в чиїм лежить інтересі, щоби відносини на полудневo-східніх кресах нашого краю залишалися в стані постійного кипіння: чи лежить це в нашому інтересі, чи в інтересі меншини? Отже безсумнівно треба дати на це відповідь, що **справа управильнення співжиття з Українцями в межах наших границь лежить в інтересі польської держави.** Це ясне, це певність, що її не треба доказувати, що її навіть публіцист І. К. Ц., що не має найменшого зрозуміння для меншинної справи, признати мусить. Тому кожний член польського громадянства, що причиняється до задразнення польсько-українського співжиття, ділає на шкоду інтересів польської держави.

Шкідники з тамтої й з нашої сторони.

Над унеможливленням нормального польсько - українського співжиття працюють визначно представники крайно-протипольського напряму українських націоналістів, що ґрупуються в О. У. Н. Вони зрештою відсотково слаба ґрупка в свойому громадянстві. Вони намагаються за всяку ціну не допустити до тривкого польсько - українського порозуміння, надіючися скорше чи пізніше довести цею дорогою до територіяльної іреденти. На жаль, від 16 літ польська політика поступала під гіпнозою цеї якраз нечисленної ґрупи крайніх українських націоналістів. В який спосіб? В цей спосіб, що як тільки висувалася змога наближення польських міродатних чинників до угодових українських елементів, в цюж хвилину ґрупа О. У. Н. доконувала збільшену скількість терористичних актів для цеї тільки мети, щоб викликати реакцію польських властей, а тимсамим віддалити знову й знеохотити угодові українські уґрупування. Наглядним цього приміром були атентати українських терористів на пок. Тадея Голуфка й Броніслава Перацького. Голуфко був відомим прихильником польсько-української угоди. Перацького вбили по інспекційній подорожі по Східній Галичині, що підчас неї він наблизився до українського громадянства. Чимало осіб дивувалося й обурювалося, що українські терористи виконують атентати на Поляків, що є якраз найприхильніше наставлені до української справи. Нам видається це не дивним, а радше послідовним зі сторони тих Українців, що не бажають допустити до порозуміння.

Одинокий шлях виходу.

Поведінку українських саботажників можемо назвати нікчемним, перфідним, як хто волить. Всетаки мусимо до неї заняти становище реальне. Що це значить? Це значить, що не можемо давати кермуватися цим якраз саботажникам, противникам польсько - українського порозуміння, що його ми признали, що воно лежить в нашому державному інтересі.

Це значить, що не можемо давати провокуватись українським саботажникам, що — хоч вони довершують терористичні акти — ми не можемо віддалятися від наміреного порозуміння, не можемо примінювати реакції по думці засади солідарної відповідальности цілого українського громадянства за діло кільканацятьох одиниць у формі шкільних чи господарських репресій, чи просто переводжування пацифікацій, але ми повинні примінювати тільки індивідуальну реакцію, якнайгострішу зрештою, у відношенню до безпосередніх спричинників саботажів і атентатів, а позатим постійно й послідовно підпомагати прихильників угоди, яких не брак в українському громадянстві. Мусимо зрозуміти, що уряд Річипосполитої, а не хто інший рішає про перевагу протидержавних, чи угодових впливів в українському громадянстві. Мусимо зрозуміти, що від скількости управнень, що їх буде мати меншість, залежати буде у відворотно-пропорціональному відношенню її ненависть до польської держави. Коли ґр. Аґенор Ґолуховський переводив у 60-тих роках угоду польського громадянства в Галичині з віденським урядом, не приходив до польського громадянства з порожніми руками. Предкладав угоду, але зате давав: шкільництво, польську адміністрацію, польське судівництво.

Сьогодні українські угодовці нічого дати свому громадянству не можуть, отже трудно жадати від них, щоб змогли зєднати для ідеї угоди своїх земляків. Якби їхня тактика дала реальні висліди, побоювались би, толєруючи саботажі, ці управнення втратити. Тому, що нічого не мають — нічим не ризикують. Найнаглядніщим доказом мінімальних управнень, що їх мають сьогодні Українці, є порівнальні цифри загального шкільництва: перед війною мали 2,086 публичних загальних шкіл, а сьогодні мають їх 457.

Реасумуючи наші докази, заявляю: Політика асиміляції — винародовлення Українців наміреної мети не осягне. Вона причиниться тільки до продовження стану кипіння в великій провінції нашої держави. Цей стан кипіння є згідний з намаганнями протипольських ґруп українського громадянства, а зате суперечить інтересови польської держави.

Польсько-українське порозуміння лежить в нашому інтересі передовсім. Усе, що його влекшує, ділає з нашою державною рацією; все й усі, що його утруднюють, ділають на шкоду інтересів польської держави. „Ілюстр. Курієр Цодзенни" своєю шовіністичною, протиукраїнською акцією польсько-українське співжиття утруднює.

Так виглядалаб засаднича ріжниця нашого погляду й публіциста „І. К. Ц." на українську справу. Ще дві речі:

„І. К. Ц." повторяє старі ендецькі леґенди, що український нарід це штучний твір. Брак місця не дозволяє нам виказати абсурдність цеї тези, що тратить останніх прихильників. Твердження, що 4 (?) міліони Українців у Польщі, це штучний твір — є струсевою політикою ховання голови в пісок. Пробудження з цеї політики моглоб бути колись дуже неприємне.

Вкінці з радістю стверджую, що останні дні виявили, що уряд Річипосполитої кермується в українській справі не іншими засадами, як тільки тими, що їх ми в останній статті означили, як заповіт Михайла Бобжинського: признає Українців як нарід, а міністер Косцялковський говорить з вибраними цим народом представниками, Отже залишається ще до здійснення третя теза: недопускати до націоналістичних вибриків з обох сторін.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

З ЛЮБОВИ ДО ДІЛА?

У Відні повісився в тюрмі Альойз Фірзі, що дожидав суду за вбивство своїх дітей. Його самогубство викликало широке зацікавлення, бо це повісився чоловік, що до свого арешту служив за ката, себто вішав людей, засуджених австрійськими судами.

Це показує на популярність вішання в цього чоловіка.

Це пригадує на оплески, якими одного разу французька публика, що є приявна на публичних страченнях у Франції, привитала державного ката по виконанню кари смерти ґільотиною на кількох засудженцях. З того приводу одна німецька сатирична газета нарисувала, як кат, почувши оплески юрби, вклонився їй глибоко й промовив: „А тепер, шановна публико, як ви це дуже любите, то може хтось з вас дасть собі голову стяти?"

НЕМА ДИВА.

Дивується дехто, що большевицький амбасадор у Вашинґтоні в своїй розмові з американськими ґазетярами про американський протест до Москви натякував на виступ Американців проти большевиків та при тій нагоді нагадав слова Христа: „Бачите скалку в чужім оці, а не бачите полина в своїм".

Диво мало би полягати в тому, що це цитує Христа офіціяльний представник уряду, що бореться проти всякої віри.

Та сказав хтось: Як чортови цього треба, то він і євангелію буде цитувати.

З КОТРОГО БОКУ КОРОВУ ДОЯТЬ?

Це питання виринуло, як у ґазетах появилася фотоґрафія нюджерського ґубернатора Гаролда Гофмена, котра зображає, як ґубернатор доїть „механічну корову", що її уставлено з нагоди рільничого свята коло його літньої хати в Сі Ґерт, Н. Дж. Ґубернатор зображений на фотоґрафії, що він пробує доїти корову з лівого боду корови.

Знавці молочарських справ кажуть, що корову краще доїти з правого боку. Ґубернатор самий каже, що як він станув до фотоґрафії, то почував, що з його позицією щось не зовсім у порядку. Йому здавалося, що він десь чував, що корову доять з правого боку. Він навіть старався пригадати собі: чи не почався свого часу пожар міста Шікаго з того, що хтось хотів доїти корову зі злого боку?

„Зрештою", каже ґубернатор, „пощо мені цим журитися, коли я бачив, як багато фармерів підходили до корови, щоби її погодувати травою?"

І справді, пощо йому тим журитися? Зайти з лівого боку корови до доєння ще не так зле. На совєтській Україні ходять анекдоти про те, як комісарі, що приїхали як знавці рільництва на село, не знали, чи доїти корову з переду, чи ззаду. Один з них, кажуть, діставши дійницю й стільчик, положив дійницю під рот корові, а самий пішов до хвоста, щоби ним напомпувати з корови молока, як помпується воду з помпи. Другий, що пішов його поправляти, поставив стільчик корові коло хвоста та попросив: „Товаришко, сідайте!" Третій знавець, що пішов їм на допомогу, почувши, що корова ричить, спитався: „Чого вона хоче, і котрим то рогом вона трубить?"

Ревний.

На вулиці перевертається авто й накриває собою шофера. Надбігає поліцай.

— Слухайте, не ховайтеся, бо то вам не поможе! Покажіть краще дозвіл на їзду.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

35

Василь думає, що мати (і чому Василь ніколи не скаже мама, а завше мати?) дуже не люблять собак... Але ж чекай. Він думає, що коли Володько їх гарно попросить, то все буде гаразд. Володько хай так робить: візьме собачка, принесе його до хати, похвалить його, покаже всім його чорне піднебіння, як доказ, що собачок лихий, ну й...

— Я дуже дякуватиму, і щось також тобі зроблю — закінчив Василь.

Володько став, натягнув на обличчя свою маску поважного. — Чекай — думає. — Оце гаразд...

— А будеш ти мене вчити азбуку? — випалив зненацька.

Василь без надуми й рішуче:

— Буду! — і радіє, що Володько так мало вимагає. Але той іде далі!

— А будеш показувати мені книжки з картинками?

— Ну, буду. Але ти не дери їх. Мені за це вчитель відриватиме вуха... Знаєш?

— Хм... Що ж я?... Дитина мала, чи що? Я тільки побачу і все. Коли ти будеш мене вчити?

— Як то тільки розпустять на Різдво.

— Ні. Я хочу раніше. Тепер, зараз, як тільки сніг впаде... Моє око зовсім загоїлось...

Василькові це не дуже подобається. Та що робити.

— Ну, добре. Але ти мусиш бути памятущим...

— Хм! — усміхається Володько. — Це, каже він, вже моє діло...

І зобовязання готові.

Того ж самого вечора Володько бере на руки собачка і пре його до хати. Батько і мати були якраз дома. Але найшвидше виявив зацікавлення Хведот.

— Сцо ти плиніс? Сцо то? Бака? — гармідерить малий. А мати одразу:

— Кинь його. Ще бліх тут намножить. Де ти його в нечистого вискіпав?

— Ні, мамо. У нього бліх нема. А яке у нього піднебіння. Чорне яке... Лихий буде...

Увійшов Василь і страшенно зацікавився песиком. Він навмисне не разом увійшов і навмисне зацікавився ним, ніби то він щойно його побачив.

— Такий собака — гуторила мати — потребує ще молока, а у нас його й для себе обмаль. Осе вицяпнула ще сьогодні з кварту, а завтра й того не дасть Ряба.

— Ее, мамо! Він їсть муку з водою. Он у мельника двоє щенят так кормлять.

— То то у мельника. Мельник з людей дере, а нам своєї треба змолоти, та з чого то молотимеш?

— Дві-три картоплі і він буде ситий — каже Василь.

— Як вгодую картоплею веприка, то салиська попоїси. А з собаки що? Сморід та блохи...

— Ні одної блохи не має. Направду. Я вам ось покажу — і Володько підніс собачка аж до столу.

— Ну-ну-ну! Ти но його на стіл не висади — заговорив по перше батько.

— Геть з ним! Закинь його туди під припічок та сам мусиш і доглянути, бо я не маю на все часу — і цим мати дала ніби згоду на леґальне утримання собаки.

— Ми, каже Василь, зробимо йому будку в хліві і будемо обидва доглядати.

— Та... Хай буде. Собака в господарстві також пригодиться... — завершив батько.

Все скінчилося гаразд.

IV.

Володько починає вчитися. Нові клопоти та турботи... На Дмитра у Мизічі ярмарок. Матвій остаточно вирішив продати свої карі жеребці, а купити якісь „ґардиґи", аби з двору можна було зїхати. Тепер зима, праця для коней не яка там... Стояти потраплять усякі шкіри. А зате він зараз виплатить свої зобовязання. Страх, як не любив він мати боргів.

Майже ні одного ярмарку не мине щоб і мати на нього не їхала. Чи треба що, чи не треба, а їхати мусить.

— Мамо! — морочить її Володько.

— Чого тобі?

— Купіть мені „кітрадь" і „карандаша" і грифльову дошку (табличку). Купіть. Купите?

— От тобі й на. А де ж я грошей наберуся?

Володько шурнув у запічок, пре свої копійки:

— Нате, мамо. Ось тут дві копійки. Решту заколядую, віддам...

Просить Володько, аж сльози на очах тремтять.

— Ну, замороко, ти! Бери свої копійки і йди геть. Он носа підотри, шмаркачу.

— А купите?

— Ну, ну! Куплю вже, куплю.

І Володько аж підстрибнув. А-а носа, то він підітре...

Ну й довгий же видався день. Такого дня Володько ще не памятає. Зрання в останнє вигнав на жито корову та вполудень почав падати сніг. Йому подобалась така погода. Не холодно, тихо... Лапатий, густий сніг вергає з тяжкого сірого неба. Навколо ні душі живої. Недалеко яр, і там непорушно засипляють старечі, розлогі, побиті громами сосни та дуби. Вигукнеш і згук всякає в оточення. Паша все більше та грубше вкривається верствою снігу. Володько стоїть непорушно, мов статуя обкидана снігом і вслухується. Десь здалека, чи з Верхова, чи Дерманя чути завмираючі відгуки дзвону.

Ну... — поворушився Володько. Досить. Вже худоба не може далі видобути зпід снігу паші. До дому. До побачення, дорогі поля, луги і ліс! До побачення!...

І він жене Рябу та теличку. Йдуть вони спокійно по снігу, а за ними борхається, човгаючись навмисно великими чоботиськами, Володько.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Фармерка. — Маєте повне право домагатися, щоб зібрані Вами гроші на інвалідів були вислані на призначену ціль. Якщоб Ви хотіли це подати в часописі, мусілиб підписати себе повним іменем. Це велика біда з тими, що як їх слушно називаєте, „гокус-покусами", що їх прикривається патріотизмом.

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ!

УКРАЇНСЬКІ ПАТРІОТИЧНІ НАЦІОНАЛЬНО-СОБОРНИЦЬКІ ОРҐАНІЗАЦІЇ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

УЛАШТОВУЮТЬ

ДЕРЖАВНИЦЬКУ МАНІФЕСТАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

В НЕДІЛЮ 1-го ВЕРЕСНЯ 1935 Р.

в Карнеґі Гол, при 7-мій Аве. і 57-мій вулиці у Ню Йорку

В НАЙКРАЩІЙ КОНЦЕРТОВІЙ САЛІ В НЮ ЙОРКУ.

ПОЧАТОК ТОЧНО 8-ма ГОДИНА ВВЕЧІР!

ТІКЕТИ В ЦІНІ ВІД 75 ЦНТ. ДО $2.00.

До участи в цій Маніфестації зголосилися ще додатково отсі товариства й організації: Т-во „Перемишль", від. 141 У. Н. Помочі в Ню Йорку, — М. Ставчанський; Т-во ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. С. в Пасейку, — Іван Заблоцький; Українська Православна Парохія в Пасейку, Н. Дж., — о. Степан Мусійчук і Лесь Сисин; Т-во ім. Івана Франка, від. 67 У. Н. С. в Пасейку, Н. Дж., — Теодор Скоробогатий; Червоний Хрест в Ембрідж, Па., — Анастасія Галабан і Марія Галабан; Братство св. О. Николая, від. 5 У. Н. Союза в Асторії, Л. Ай., — Іван Сидор; Відділ М.У.Н. ч. 2 в Шікаґо, Ілл., — Михайло Сенчук; Українська Католицька Громада в Сиракюз, Н. Й., — Магдалина Новенчук; Відділ ОДВУ ч. 9. в Сиракюз, Н. Й.. — Іван Пігуляк, Гавриїл Туркевич; Український Горожанський Клюб у Сиракюз, Н. Й., — Ілія Каменюк; Червоний Хрест ОДВУ ч. 9. у Сиракюз, Н. Й.; Українська Національна Протикомуністична Організація в Флін Флон, Ман., Канада; Відділ ОДВУ ч. 4. в Гемтремк Міш.. — Андрій Патра; Відділ М.У.Н. ч. 4. в Гемтремк, Міш., — Василь Холевка; „Нова Зоря", від. 88 У. Н. С. в Порт Джервіс, Н. Й.; Товариство Молоді в Порт Джервіс, Н. Й.; Відділ ОДВУ ч. 5. в Гартфорд, Конн., — Петро Драпак, Л. Апанович, Олекса Йордан, Антін Локоть; Т-во ім. Т. Шевченка, від. 267 У. Н. С. в Вестбурі, Л. Ай., — Теодор Агрест; Відділ Червоного Хреста ОДВУ ч. 5 в Гартфорд, Конн., — Катерина Яросевич; Комітет Українського Народнього Дому в Нюарку, Н. Дж., при якому згуртовані 14 місцевих товариств, — Михайло Шумейко, Іван Лисак; Відділ ОДВУ ч. 8 в Клівленд, Огайо, — Дмитро Шмагала; Відділ М.У.Н. ч. 8 в Клівленд, Огайо, — Степан Федак; Т-во „Дністер", від. 310 У. Н. С. в Бруклині, Н. Й., — Дмитро Багрій; Відділ ОДВУ ч. 12 в Філядельфії, Па., — Метро Пасічник; Відділ М.У.Н. ч. 12 у Філяделфії, Па., — Анна Білий, Марія Зінент; Українська Жіноча Громада в Ню Йорку, Н. Й., — Юлія Піщак; Відділ ОДВУ ч. 16 у Вунсакет, Р. Ай., — Петро Гук, Григорій Бойко; Відділ М.У.Н. ч. 16 у Вунсакет, Р. Ай.. — Марія Познанська; Т-во „Дарахівщина", від. 275 У. Н. С. в Джерзі Сиґі, Н. Дж., — Михайло Ґречин; Відділ ОДВУ ч. 17 в Провіденс, Р. Ай., — Омелян Рекрут, Іван Витязь; Українська Січ ім. Д. Вітовського в Нюарку, Н. Дж., — Тимко Рудий; Відділ Червоного Хреста ОДВУ ч. 19 у Ню Гейвен, Конн., — Софія Березіцька, Стефанія Підчісна; Українська Презбитеріянська Церква в Нюарку, Н. Дж., — проп. Олександер Куман; Відділ ОДВУ ч. 20 у Рочестер, Н. Й., — Василь Гречук; Українська Православна Громада в Нюарку, Н. Дж., — Василь Лещишин, Іван Жухович; Відділ ОДВУ ч. 21 у Вотервліт, Н. Й., — Теодор Футулуйчук, Теодор Яхвак; Т-во „Запорозька Січ", від. 325 У. Н. С. в Бруклині, Н. Й., — Михайло Коськів, П. Малицький, І. Малик; Відділ ОДВУ ч. 23 в Алентавн, Па., — Олекса Колодій; Червоний Хрест ОДВУ ч. 4 в Пасейку, Н. Дж., — Ольга Семович; Відділ М.У.Н. ч. 34 в Пасейку, Н. Дж., — Ольга Кіналюк, Марія Припхан; Відділ ОДВУ ч. 24 в Дітройт, Міш., — Володимир Скаврон; Демократичний Клюб в Астрої, Н. Й., — Михайло Ґалан; Відділ ОДВУ ч. 27 в Бостоні, Масс., М. Давискиба; Українське Національне Обєднання в Ошаві, Онт., Канада, — Олександер Музика; Червоний Хрест ОДВУ ч. 28 в Джерзі Ситі, Н. Дж., — пані Е. Волошин, пані П. Дячкк; Відділ ОДВУ ч. 36 в Ембрідж, Па., — Іван Хлиста, Петро Андрусишин; Відділ ОДВУ ч. 39 в Бабилоні, Л. Ай., — Іван Петровський, Данило Заверуха, Іванна Петровська; Відділ ОДВУ ч. 40 у Тонтон, Масс., — Константин Оліяр; Відділ ОДВУ ч. 42 в Менчестер, Н. Г., — Йосиф Петрик; Відділ ОДВУ ч. 44 в Потокет, Р. Ай., — Пилип Беньковський; Відділ ОДВУ ч. 46 в Шікаґо, Ілл., — Андрій Крупняк, Василь Тимчук; Відділ М.У.Н. ч. 46 у Шікаґо, Ілл., — Йосиф Гуменюк, Люба Ковальська, Марія Саґан; Відділ М.У.Н. ч. 47 у Шікаґо, Ілл., — Павлина Риза, Михайло Шендюк; Відділ ОДВУ ч. 50 у Бріджпорт, Конн., — Дмитро Чернявський; Відділ ОДВУ ч. 51 у Честер, Па., — о. Омелян Мицик, Гнат Матковський, Олександер Хомин; Відділ М.У.Н. ч. 53 в Менвіл, Р. Ай., — Д. Ясінчук, Ольга Намака; Відділ М.У.Н. ч. 60 у Сейлем, Масс., — Йосиф Ірха; Відділ ОДВУ ч. 67 у Норвіч, Конн., — Микита Микотин, Богдан Цюприк, пані Ґалиш.

ПРОСИМО ВСІ НАЦІОНАЛЬНІ СОБОРНИЦЬКІ ТОВАРИСТВА Й ОРҐАНІЗАЦІЇ ЩЕ ДАЛЬШЕ НАДСИЛАТИ ЗГОЛОШЕННЯ ДО УЧАСТИ В МАНІФЕСТАЦІЇ, БО ПО ЗАКІНЧЕННЮ СВЯТА ПРОГОЛОСИМО ІМЕНА ВСІХ ОРҐАНІЗАЦІЙ, ЩО БРАЛИ УЧАСТЬ У МАНІФЕСТАЦІЇ ЧЕРЕЗ СВОЇХ ДЕЛЕҐАТІВ ТА НАЗВИ ТИХ ТОВАРИСТВ, ЩО ТІЛЬКИ ЗГОЛОСИЛИСЯ ЛИСТОВНО ДО УЧАСТИ. НЕ ПОВИННО БУТИ НІ ОДНОГО ТОВАРИСТВА, ЯКЕ ВІДТЯГНУЛОСЯБ ВІД УЧАСТИ!

ПРЕЗИДІЯ МАНІФЕСТАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

В справі лемківської радіо-програми.

Вже дві неділі була проваджена зі стації "WHOM" в Ню Йорку лемківська радіо-програма. Були надавані лемківські грамофонові плити і грала оркестра кілька лемківських пісень, а також говорилось дещо на лемківські теми. Програма та повстала завдяки підприємству „Сурма", яке відступило нам свою недільну програму. Чи дальше буде вона розвиватись, буде це залежати від піддержки, яку дістанемо від нашого громадянства. Уважаємо, що справа та є на часі і може мати велике значіння для розбудження нашої еміґрації. Програма булаб уложена так, що надавалосяб вибрані лемківські пісні і музику, а також говорилосяб ріжні цікаві речі про Лемківщину, зокрема про нинішній стан на Лемківщині, а також про життя нашої лемківської еміґрації в Америці.

Програма така може віддати нам велику прислугу. Наші брати в старім краю неодно зробилиб і неодно використалиб, та не можуть, бо влада спиняє їм всяку роботу. Не можуть навіть свобідно висказати своїх думок чи почувань, бо уряд польський запровадив остру цензуру говореного і друкованого слова. Якщо йде про даріо, то ми, сім мілiонів Українців під Польщею, цілковито недопущені до радія. Всякого допускають до своїх програм, не допускають лише нас. Спеціяльно заткали уста Лемкам. Там злочином є навіть називати себе отверто Українцем. Ми живемо тут у кращих обставинах, в демократичній державі, яка кождому народови признає повне право розвиватися всесторонно. Нам тут ніхто не заткає уст, не прийде за нами польський комісар зі штиком і не буде нас арештувати „в іменю права Жечипосполітей Польскей". Можемо сміло висказати все, що нас болить, і все, що хочемо. І ми повинні використати це наше догідне положення. Кожде наше слово, передане через радіо, почують сотки людей і це буде мати своє значіння.

Щоб програма могла розвиватися і була все цікавою, треба, щоб зацікавились нею всі Лемки. В першій мірі треба, щоб зголосились до участи в виступах всі наші співаки і співацькі гуртки, а також музиканти, які походять з Лемківщини, або які вміють лемківські пісні і мельодії. Треба, щоб ми не були байдужі і не виступали зі своїми піснями на чужих програмах, дозволяючи оголошувати їх як російські чи польські, як це нераз бувало з лемківськими піснями. Треба виступити з ними на своїй рідній програмі. Лемківські пісні мають вправді троха примішки чужиницької, але в загальному є вони українськими піснями.

Дуже важною справою є сторона матеріяльна. Лемківська програма не є проваджена з огляду якогось бізнесового, а виключно з ідейних мотивів. Цілю її є запізнати ширший круг нашого громадянства з нашою піснею і мельодією, а тимсамим дати нагоду пізнати нас самих ближче. Тому, що вона не має ніяких фондів на своє удержання, треба, щоби поперли її матеріяльно всі свідомі Лемки, як свою власну програму. Треба, щоб усі стали членами отсеї програми, складаючи свої хочаб найдрібніші жертви. Передовсім всі наші бізнесмени Лемки повинні її поперти, даючи свої оголошення на радіо. Щирим попертям дамо доказ своєї зрілости і зрозуміння для справ загальних.

Подумає може дехто, читаючи ці слова: чи варта братись до такої праці як провадження радіо-програми і чи оплачується така праця. Скажемо таке: Кожна чесна праця для загалу варта труду і посвяти. Спеціяльно праця між Лемками є дуже потрібна і може мати велике значіння. Мусимо сказати собі правду в очі, що якраз брак такої праці з нашої сторони відбивається дуже болюче нині на нашій, забутій Богом і людьми Лемківщині. Всі причіпляються до Лемків, ріжні людці перероблювали їх на свої копита, і не натрафляючи з нашої сторони на відповідний відпір, витворили нині такий незавидний стан, що Лемківщина готова цілком винародовитись. Чи не є це смішне, а заразом гірко болюче, що 500 тисяч Лемків поділились аж на три табори і кождий каже, що належить до іншого народу. Страшне непорозуміння лягло між нами, яке найвищий час випростувати. І ми власне, хоча відчуваємо свої немічні сили, взяли на себе це завдання. Може найважнішим завданням нашої програми булоб власне давати відчити про всі наші лемківські болючі справи і тимсамим причинитись до нашого обєднання. Щоб виконати це, мусимо мати щире попертя від усього нашого патріотичного громадянства. Сподіємося, що цих кілька слів не буде „голосом вопіющого в пустині", а навпаки, знайде щирий та прихильний відгомін як серед Лемків так і серед усіх щирих Українців.

Всі листи і жертви на отсю програму просимо посилати на адресу Сурми, 103 Евеня А, Ню Йорк, з виразною дописко „на лемківську програму".

Михайло Дудра.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

СПОРТ У МАСИ.

Надії мрійні та смутне хвилиння
Загублені у передраній млі,
А гострозоре, мужне покоління
Уже росте на молодій землі!
(П. Филипович).

В останнім часі лунає клич „спорт в маси", та спорт в українськім народі, відомий за часів наших характерних, княжівських предків.

Хоробрі кметі князя Ігоря, завзяті лицарі — дружинники Святослава Завойовника і могутнього Володимира Великого — вправляли ріжні тілесні вправи, що їх тепер звемо спортом, були широко відомі; про них є докладні згадки, а то й описи в історичних джерелах.

Козацтво йде шляхом своїх прадідів. Ось як оцінює Француз Боплян Січовиків: „В них нема нічого простішого крім одежі. Вони дотепні й проникливі, вибагливі й щедрі, не лакомі на багатства, але страшенно цінять свою свободу; міцні тілом, легко зносять спеку і холод, голод і спрагу. На війні витревалі, відважні, хоробрі, а навіть легкодушні, бо недбають про своє життя. На зріст гарні, проворні, сильні з природи, мають добре здоровля і навіть мало підлягають хоробам і від недуги вмирають дуже рідко, хіба у великій старости; переважно кінчають на полі слави, вбиті на війні".

Цих прикмет набували козаки не самими походами і боями, але й правильним військовим вишколом та ріжними ділянками спорту: ловецтвом, риболовством та веслярством.

Прямі нащадки Запоріжцівсічовиків — кубанські козаки і досі ще фізично найсильніші між Українцями. Недаром співають про козацьку силу в народній пісні:

„Тимто стала славна по всьому світу стращенна козацька сила, що в нас, друзі молодці, була воля і дума єдина". Значіння спорту могутне. В цілім світі знайдете велике дбання за виховання нових поколінь. Почавши від комуністів, через штурмові загони гітлерівської молоді, а кінчаючи, на Баліля, аванґарді Італії, — у всіх знайдете одного духа і спільни прагнення: культ провідника, дисципліни, відваги, чести й обовязку.

Коли ширимо спорт, то тільки в такому розумінні. Спорт мусить бути в наших руках, від нікого незалежний. Не сміє бути спорт для спорту; — кожна нація, приймаючи якусь ділянку спорту від іншого народу — націоналізує його.

„Туга за всемогутністю охопила всі народи". В братнім спортовім часописі на ЗУЗ д-р Арпад висловлюється:

„Щойно недавно почали ми знову думати про часи, коли тверді були люди в замірах, тверді в думках, тверді у поступованні, тверді у вірі, почуваннях, чині"...

Ширіть клич „спорт у маси" — ділом. Не забувайте, що вартість діла не в реклямі, тільки в ділі:

Всі враз! Все вперед...
Не лебедіти, але стреміти!

Ігор А. Луговець.

(„Час").

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Збірка на інвалідів.

На прогульці, улаштованій Українським Жіночим Демократичним Клюбом у неділю, 28-го липня на фармі Мартинсвил, Ню Джерзі, влаштовано виграваку на лямпу, подаровану панею Анною Наконечною, й у цей спосіб зібрано 3 доляри 70 центів. При продажі білетів помагала пані Олена Славська. По доложенню панею Наконечною 30 центів вислано до Обєднання 4 доляри на інвалідів.

Анна Наконечна.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця Тов. ім. Марк. Шашкевича, від. У. Н. С. ч. 94, в Гамтрамк, Міш., складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі 25 дол. з фонду запомогового, котра мені дуже придалася в часі моєї недуги. Дякую теж відділовим урядникам за їх труд і взиваю всіх тих, котрі ще не належать до У. Н. Союза, щоб усі вписувалися, бо це є правдивий батько Союз, котрий у біді нікого не опускає.

Катерина Готра.

Катехит толкує в школі, що від трох синів Ноя: Сема, Хама й Яфета походять Семіти, Хаміти і Яфетити. На то один ученик спитав:

— Отче, а від кого походять Антисеміти?

ЖИТТЯ В ТИБЕТІ.

Що бачила італійська виправа? — Цивілізація під Гімалями. — Мальовничі звичаї. — Вівця вючне звіря. — Святі люди.

Італійська виправа під проводом проф. Джузепе Тучія прийшла до Тибету через Індію. Провідник виправи помістив в італійській пресі цікаві подробиці про першу частину цієї подорожі. Подаємо деякі винятки з того опису:

Майже до границь західнього Тибету ростуть банани й горіхи. Як ступаємо вгору, гори все вищі, а долини все вужчі. Ріка Калігангa пливе дуже скоро з оглушуючим шумом. По другому боці ріки простягаються недосліджені джунглі Непалю. Помало зміняється населення. Риси лиця людей уже монголоїдні. Віра інша: ні брамінська ні буддійська. Це обожателі звірят, люди, що взяли трохи з одної, трохи з іншої релігії, а крім того мають і свої окремі вірування.

Поклоняються богам Габля і Чіяпа, про яких вірять, що живуть у деревах. При кожному селі є лісок, присвячений богам. Дерево, в якому жие дух божества, є прибране кусниками сукна. Там, де дерево розгалужується від пня, покладена купа баранячих рогів. Видно й криваві плями — знак жертвування. Повище рогів висить металевий дзвіночок. Тут на дереві, де галуззя розростається з пня, приносять жертви богам. Племя зветься Бутія. Говорить своїм діялектом. Часто подорожують у глибину Тибету задля торговлі.

Вже паде сніг, тому ми мусіли надягати шкіряні куртки. Тисячу метрів нижче сяє сонце і є нестерпна спекота. Бутійські жінки роблять найтяжчу роботу. Довкола шиї мають грубі нашийники із срібла або коралів. В поведенню дуже свобідні. Доки молоді, більшість із них дуже гарні. Та скоро старіються. На трицятому році вже старі, згорблені від праці та тяжкого життя.

Тут відчувається життева суєта. Все у природі велитенське, подиву гідне, а людина тут така мала, така слаба, така проминаюча в порівнанні з вічними ледняками Гімаляїв.

За пятнацять днів ми дійшли до Ґарбінаяну, на західній границі Тибету.

Зробили ми за той час усього 220 миль! Студено. Стрінули ми перших тибетанських пастухів, що пасуть череди по кілька тисяч овець, часто на десятки тисяч. Селяни й тибетанські торговці поставали попри дорогу, щоб нас поздоровити. Збудували з дерева, рож (які нарвали у соняшних долинах) і зелені триюмфальну браму, якою мусимо переходити, бо є такий звичай витати так визначних гостей.

На стрічу нам вийшов найбагатший і найповажніший торговець міста Нандарам. Має довкола голови великий білий турбан. Просить нас до своєї хати. Мусимо йти. Дома нас приймає чаєм по европейськи й по тибетански, бананами й іншим. Для нас приготовив стіл і прибрав його цвітами. У тибетанському чаю плаває масло. Сидимо на европейських стільцях, а господар сів на грубому килимі, підібгавши ноги.

Ґарбіян це вбоге село. Одначе має школу й почтовий уряд. Отже цивілізація дійшла аж до підніжа Тибету. Село це — дуже важна торговельна місцевість, бо ним переходять каравани овець. Кожда вівця носить по дві торби. Як сходять у доли, в торбах є мінеральні соли. Як вертаються, торби повні муки й рижу. Вівці тут заступають верблюдів, коней, мулів і автомобілі.

Відвідує нас багато індійських прочан. Між ними є один садгу, святий чоловік. Перемандрував кілька разів Гімаляї та вміє дуже добре читати санскрит. Є теж люди, що мають по сімдесять літ. Всі вірують, що паломництво конечне для спасення душі й ніякі труди та перешкоди, які мусять поборювати, не відстрашують їх. Їх веде віра. Оповідають про числених садгу, які живуть на верхах Гімаляїв, щасливі та вдоволені, бо можуть у повному спокою та скупченні духа роздумувати про Шіву (бога Індійців). Гімаляйські верхи мають приманливу силу для садгу, для святих людей з чистими душами.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїй довгій недузі. Бажаю якнайкращих успіхів У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Петро Костик.

—o—

Я, нижче підписаний член бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення мені посмертного по моїй жінці Анні Сенків. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Гавриїл Сенків, вдовець.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КРАЇНА ВВІЧЛИВИХ ЛЮДЕЙ.

Від століть уже відомо, що Гавайці дуже ввічливий нарід. Та за цю ввічливість чужинці їм нераз віддячилися дуже погано. Дослідник Еліс писав тому сто літ: „Як прийдуть чужинці, то кожний Гаваєць старається здобути собі одного чужинця за приятеля, бере його в свою хату, де поводиться з ним якнайкраще. Найвище місце належиться чужинцеви, таксамо найліпші страви. Гаваї, це країна найчемнішої ввічливости, яку лише можна собі уявити".

Так ввічливо приняли Гавайці також капітана Кука, британського дослідника та вченого, як він відкрив ці острови в січні 1778. року та назвав їх Сендвічськими островами. Та трагічний кінець Кука треба найправдоподібніше пояснити собі так, що він надужив гостинности Гавайців.

Самособою, цю гостинність Гавайців годі так розуміти, що вони кожного туриста або звичайного авантурника несуть у триюмфі пальмовими алеями, саджають на найвищому місці та годують. Це й булоб неможливе, бо сьогодні за один тиждень причалює тут 10 до 12 кораблів, а з них висідають сотки людей, тож для всіх них бути такими ввічливими булоб попросту неможливо. Одначе вистарчить мати поручаючу записку, а зараз прийме Гаваєць такого чужинця якнайщиріше. Та й цей, що не має поручаючого листа, коли він ввічливий для Гавайців і старається пристосуватись до їх звичаїв, зєднає собі їх серця.

„Леі".

При кожній стрічі, при кожному святі Гайвайці дають чужинцеви ґірлянду з цвітів, яку називають „леі". Є „леі" з дорогоцінних пер, що мають велику вартість, бо вони зладжені з пер птахів, які вже давно вигинули, та є теж „леі" з паперу, що чудово наслідують цвіти, бо не кожний може позволити собі на такий люксус, щоби плести вінки з тисяч цвітів. Такі паперові ґірлянди носять нпр. звичайні жінки, діти робітників, обвинувши їх довкола шиї або на голові.

Перекази.

В цій такій чудовій та мальовничій закутині, із зеленими долинами, вульканами, безчисленними родами цвітів і ріжними овочами, є теж багато переказів і поезій. Як усі народи природи, вірять теж і Гавайці в богів і символи, а їх перекази це поетичні міти. Свої думки висловлюють Гавайці дуже образово ґармонійною мовою, хоч їх азбука, знає всього лише дванацять букв: пять голосівок і сім шелестівок.

Так один переказ каже, що раз велитенський птах летів понад широкі води, у леті знизився зовсім і опустив величезне яйце. Яйце розбилося на хвилях і так повстали серед океану острови, відомі сьогодні під назвою Гавайських. Щоправда, вчені твердять, що ці острови вульканічного походження, повстали наслідком страшних вибухів із глибини океану, або з часом мало-помалу з вульканічної ляви.

Про походження Гавайців здогадуються вчені, що вони потомки Ізраіля, який перейшов Азію. Свій здогад основують учені на цьому, що багато релігійних звичаїв Гавайців похожі на гебрайські. Інші вчені здогадуються, що Гавайці походять від Єгиптян або Персів, бо на Гавайських островах на скелях є гієрогліфи. Інші твердять, що Гавайці походять від Інків або Азтеків, ще інші впевняють, що з Атлянтісу, себто частини земської кулі, яку проковтнув океан.

Та хай собі вчені ломлять голову над цим, від кого походять Гавайці. Для туриста це вимріяна країна. А скільки подорожних висіло тут, щоб лише коротко побути, та осталися вже на все; жаль було їм кидати цей рай на землі.

Гавайці, розуміється, мусять також працювати, одначе працюють без поспіху, зовсім інакше, як інші люди. Навіть малі землетруси не трівожать Гавайців (доми будовані тут дуже низькі), а коли Веле, богиня вульканів, розсердиться, то всі вибігають, щоби втішатися цим явищем природи.

На релігії.

Катехит питає ученика: — Що мусимо зробити, щоб дістати відпущення гріхів?

— Мусимо раніше согрішити.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (107)

Коли так Тарзан прислухувався, пізнав, що оте сотворіння, що підходило, не йшло саме, але хтось був з ним. Несподівано вони заступили йому вигляд. Одна тварина це був отой „Творець", а друга це був великий ґориль самець. Вони зігнулися над балюстрадою і споглядали вниз на горяче місто.

„Дурницю робить король Генрих, коли пяничить сьогодні", промовив Творець. „Завтра він має важке завдання перед собою. Він мусить спинатися святими сходами на своїх руках, щоб молитися в моїх ногах. І як він здивується, коли побачить, як та дівчина, котру я вкрав від нього, буде клячати передо мною. Що то буде за несподіванка!"

„Алеж, мій пане", сказав другий, „ти не повинен дальше злостити його. Він уже укладає змову проти тебе". „То я вбю його!" — закричав звір. „Я є Творець і тому я також Нищитель! Аґа, Кремере, чи ти післав по дівчину?" „Так, священик має її привести".

„А ось він уже йде!" — закликав Кремер. „Алеж він іде самий!" — Творець крикнув із перестраху. Тарзан і Ронда побачили, як старий ґориль нервово тюпкав до тамтих обох. Вони були переконані, що він розкаже про їх щезнення, а тоді ціла череда звірюків пуститься в погоню за ними.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

З КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".